

Ämne: Historia

Årskurs: 5

Tema: Stormaktstiden

Ordkollen

- **Stormaktstid:** Den tid då Sverige var ett av Europas mäktigaste länder (ca 1611–1718).
- **Vasatiden:** Tiden innan stormaktstiden, när Vasaätten regerade.
- **Gustav II Adolf:** Kung som ledde Sverige under början av stormaktstiden och deltog i trettioåriga kriget.
- **Drottning Kristina:** Sveriges drottning efter Gustav II Adolf.
- **Trettioåriga kriget:** Ett stort krig i Europa där Sverige deltog.
- **Karl X Gustav:** Kung som erövrade stora områden för Sverige.
- **Karl XI:** Kung som stärkte kungamakten och införde reduktionen.
- **Karl XII:** Kung som förde Sverige in i stora nordiska kriget.
- **Reduktion:** När kungamakten återtog mark från adeln.
- **Adeln:** Den samhällsgrupp som hade mest makt och rikedom innan kungen stärkte sin makt.
- **Stormakt:** Ett land som är starkt militärt och politiskt och har makt över andra länder.
- **Privilegier:** Särskilda rättigheter som vissa grupper hade i samhället.

Instuderingsfrågor

1. När varade stormaktstiden i Sverige?
2. Vad betyder ordet stormakt?
3. Vem var Gustav II Adolf och varför är han viktig?
4. Vad var trettioåriga kriget?
5. Vilken roll spelade drottning Kristina?
6. Vad gjorde Karl X Gustav för Sverige?
7. Vad är reduktionen och varför infördes den?
8. Hur förändrades makten mellan kungen och adeln under stormaktstiden?
9. Vad hände under Karl XI:s regeringstid?
10. Vem var Karl XII och vad är han mest känd för?
11. Beskriv några privilegier som adeln hade.
12. Varför var stormaktstiden en viktig period i Sveriges historia?

Övning

Nedan listas uppgifter och fyra svarsalternativ. Du ska ringa in det alternativ som är korrekt. Observera att av de fyra alternativen är endast ett korrekt.

Uppgift	A	B	C	D
1. Stormaktstiden varade ungefär från år:	1500 till 1550	1611 till 1718	1800 till 1850	1900 till 1950
2. Gustav II Adolf är känd för:	Att ha grundat Stockholm	Att ha deltagit i trettioåriga kriget	Att ha blivit drottning	Att ha skrivit lagar
3. Drottning Kristina var:	Gustav II Adolfs dotter	Karl XII:s syster	En berömd adelskvinna	En läkare under 1600-talet
4. Trettioåriga kriget handlade om:	Sverige invaderades	Krig i Europa där Sverige deltog	Uppfinningar och vetenskap	Ekonomiska frågor i Sverige
5. Karl XI gjorde något viktigt, vad?	Införde demokrati	Införde reduktion	Grundade universitetet	Tog bort kungamakten
6. Adeln hade många privilegier, det betyder:	De hade särskilda rättigheter	De fick betala mer skatt	De bodde i städerna	De jobbade som bönder
7. Karl XII är mest känd för:	Handel och fred	Stora nordiska kriget	Att bygga slott	Att bli kung som barn
8. Reduktion betyder:	Att adeln fick mer mark	Kungen tog tillbaka mark	Adeln blev kungar	Sverige blev demokrati
9. Vad hände efter stormaktstiden?	Sverige blev svagare	Sverige blev starkare	Sverige gick i krig med Ryssland	Sverige blev en republik
10. Under stormaktstiden var Sverige i krig med:	Polen, Danmark och Ryssland	Frankrike och Tyskland	Spanien och Italien	USA och Kanada

Uppgift	A	B	C	D
11. Varför var stormaktstiden viktig för Sverige?	Landet blev rikare och mäktigare	Det blev fred i hela Europa	Alla blev bönder	Sverige förlorade mark
12. Vilken kung stärkte kungamakten mest?	Karl X Gustav	Gustav II Adolf	Karl XI	Drottning Kristina

Skrivuppgifter

Här presenteras tre olika skrivuppgifter som är utformade på tre olika svårighetsnivåer: enkel, medel och svår.

Skrivuppgift 1: Vad är stormaktstiden?

Skriv en kort text där du förklarar vad stormaktstiden är och varför denna tid var viktig för Sverige. Beskriv någon kung som levde då och vad han gjorde. Svarslängd: ca. 100 ord (kort text).

Skrivuppgift 2: Gustav II Adolf och trettioåriga kriget

Beskriv vem Gustav II Adolf var och vilken roll han spelade i trettioåriga kriget. Förklara varför kriget var viktigt för Sverige och vilka följder det fick. Skriv ungefär en halv sida. Svarslängd: ca. 300 ord.

Skrivuppgift 3: Analysera stormaktstidens slut

Skriv en text där du analyserar varför stormaktstiden tog slut och vad det ledde till för Sverige. Ta med viktiga händelser och förklara hur krig och politik påverkade rikets framtid. Ge också din åsikt om stormaktstidens betydelse. Svarslängd: ca. 400-500 ord.

Tags: [Läxa](#)